

Augsburg, 27. November 1556

Von Wilhelm Xylander

UB Heidelberg, Cod. Pal. Lat. 1914, fol. 174r-179v.

HIERONYMO WOLFIO, viro pietate, doctrina, humanitatéque eximia praedito, optimè de se merito domino et amico suo Guilielmus Xylander August[anus] S.

Efficit hoc tua summa in me humanitas, Wolfi ornatissime, amórque mei tuus singularis, vt audacter à te consilium petam, quo in re ardua summoperè indigeo, tu autem vel solus, vel omnium optimè id dare mihi potes. Neque vereor, ne tu me aut ingratum iudices, qui cùm tantis à te ornatus beneficijs, neque re, neque verbis etiam meritas tibi gratias unquam retulerim, nouum à te flagitare beneficium ausim: aut impudentem, qui cùm te sciam tot tantísque occupationib[us], serijsque studijs distineri, te meis rebus nacare postulem. Tantum enim in tua erga me benevolentia fiduciae pono, vt haud dubitem, te nullam mei vel iuuandi vel ornandi velle occasionem praetermittere, esséque mihi etiam, meísque studijs certam quandam tuarum curarum particulam destinatam. Itaque omitto ea, quib[us] aliquando in petendo officio solemus eius à quo petimus animum demulcere, ne vel actum agam, vel parùm perspectam habere tuam in me humanitatem uidear: Rem ipsam verè, summa fide tibi exponam quàm fieri poterit breuissimè, ídque libero ore, ὡ γὰρ πονῶντε καὶ φίλῳ ψευδῇ λέγων ...νῶντ' ἔσικε, μαστίχην μασσωμένῳ, vt quidam inquit. Quòd si tibi commemoratio mearum miseriārum molesta erit, (.vt certè mihi eae acerbissimae fiunt inter commemorandum.) cogitare debes, non hoc eo à me fieri animo, quòd te participem meorum dolorum uelim esse, quem aequum erat honorem à me, et laudem, non molestias expectare: Sed quia aliter non puto te institutum meum, et rem, in qua tuum consilium desidero, percipere posse. Igitur haec ita leges, quasi ego aegrotus, tibi medico morbum meum, et eius causas, ac symptomata aperiam, tu deinde (.si dignus uidebor, ac non deploratus.) eam medicinam mihi facies, quae ad salutem meam conducat, in qua praeter solitum tuum in me amorem, ac fidem, nihil requiritur. Sed praefationis satis. Ego si exponere coner, quantas ab ineunte aetate honestorum studiorum causa pertulerim miseras, rem faciam et mihi, iuxtáque tibi taediosam, atque (.vt opinor.) superuacaneam, cum tibi eae maiori ex parte sint non ignotae. Iam neque de his mihi dicendum est, quae inuita paupertate, inter summam desperationem atque extremas semper angustias assecutus sum, quae tamen uel in iudice tanta esse probare possum, nisi fallor, vt satis aetati conditionique meae respondeant. De hac mea calamitate mihi nonnihil dicendum est, in qua etiamnum haereo. Quam quia multis uideor mea mihi ipse culpa parasse, ideoque ne uenia quidem, nedum auxilio et commiseratione dignus, ita tibi iamnunc breuissimè explicabo, vt et quid meis uitij sit imputandum cognoscas, et quid meo infortunio. Faciam autem id ingenuè, (.etsi ut bellum est sua uitia nosse, ita minimè iucundum fateri: sed et in hoc, et in omnib[us] tuae bonitatis patrocinio fretus sum.) et ea veritate, vt sciam neminem esse, qui mendacij in hoc ullius me iure sit insimulaturus. Ac profectò si quis est, qui me sponte mea malum esse iudicat, cum eo nihil mihi contendendum esse arbitror, cùm semper eum me gesserim, vt dempta misera illa temulentia, facilè céteris meam vitam probauerim. Enimuerò neque hoc ipso, quantum quantum id est uitio, verè quispiam me delectari, aut id mihi ultrò assumpsisse dixerit, quo me duae pessimae res uel nolentem circumuenierunt: altera prauorum hominum consuetudo, de qua paulò pòst dicam, altera, quòd natura ac constitutione corporis longè quam mihi conducat vini appetentior semper fui. Id siue stellarum aliquis positus ità in me effecerit, siue à parentib[us] ad me deriuatum sit, haud facilè affirmauerim, neque refert: Hoc castè asseuerare possum, plus mihi in cauendo hoc malo ponendum esse

operae, quam in omnib[us] alijs. Atque ego hoc excusandae huius pestis gratia minimè affero, et satis profectò scio, edoctùsque sum meo summo cum periculo quam perniciosa ea sit, hoc dico, non totum in mea semper manu positum fuisse, qualis essem. Sed haec satis. Ἡσε μὲ Δαίμονος αἴσα κακή, καὶ ἀθέσφατος οἶνος. Nunc quomodò collatis quasi castris me duo haec, paupertas et incontinentia, oppugnauerint, (.perindè ac si non alterutrum adolescenti improudo perdendo fuisse satis.) ac quib[us] malis merserint, paucis dicam. Tubingae (.τὰς γὰρ ἐν μέσῳ σιγῷ τύχας.) toto ferè quinquennio uixi, philosophos audiui, praesertim SCHECKIVM, cum quo si essem, facile omnia obliuiscerer incommoda. Quid profecerim, patuit, patet, patebit. Quanta paupertate laborauerim, atque an pro miraculo debeat accipi, si interea temporis aere alieno sensim oppressus sum, sciunt, quib[us] eorum quae mihi ad meam uitam fouendam, et studia continuanda suppeditata sunt, summa cognita est: (.Neque hoc dico, vt Mecaenatum beneficijs in me collocatis detrahā, quae alio loco praedicaui copiosè, sed alia est ratio eorum, alia mearum rerum.) Etsi praeterquam quòd nihil à parentibus atque cognatis adminiculi mihi accessit, pietas ijs ipsis debita, tum verò alia incommoda, itiones, reditones, mutationes conditionum importunae, morbus letalis, atque innumera alia, aeri me alieno ità merserunt, vt si velim rationes de his singulis reddere, facile sint aequi omnes iudicaturi, quantum in pergraecationes insumptum sit. Eo tempore cùm viderem meam paupertatem praesidio amicorum indigere, id quaesiui, vt compararem mihi amicos, qui mea opella vterentur, ipsi meam egestatem subleuarent. Ac profectò, si prudens, aut circumspectus (.quae quis potuit à me eo tempore requirere?) fuisse, fortassis inuenissem aliquid subsidij: nunc uulgatissimo errore circumuentus, qui ita fert, vt amicitiae uino iungantur, vino conseruentur, vinum fides sit, vinum beneficium, in uino omnia scribantur, in eam labem incidi, quae mihi caput multarum miseriarum est. Quid multis? Si non satis acerbas poenas meae imprudentiae dedi, dóque adhuc hodie, si non maximo meo malo fructum harum (.si Dijs placet.) amicitiarum sensi sentioque, nullam ueniam posco. Iam quis nescit, vt facilè haec uitia in habitum transeant, praesertim ubi quis à natura illis opportunior est. Postquam ita DEO uisum est, vt Tubinga decederem, ubi si diutius ita sicut coeptum erat, mansissem, fortassis preecepis in perniciem meam iuissem: decessi onustus non aere tantùm alieno, sed turpissimo etiam illo habitu ebriositatis, ac praetereà (.quò miseror mea fuit conditio.) ita animo composito, vt neutrum malum quantum esset intelligerem, aut quam difficulter me ex his extricare possem. Nunc mihi de eo tempore loquendum est, quod inter hunc diem, quo die haec scribo, et meum à Tubinga discessum interuenit, cuius sanè historia, aut Tragoedia uerius, ita multiplex est, ita uaria, ita mihi commemoratu difficilis, vt nesciam quid, vel quomodo dicam: tamen ea tibi indicare conabor, quae ad rem praesentem sufficient. Prior igitur pars eius, quod dixi, temporis ita à me est transacta, vt cum re uera miserrimus essem, tamen interim uidear personam hominis mediocriter felicis gessisse, siquidem hoc fuisse felicem esse, immersum extremis malis, ea non sentire, non curare, totum uanae spei inhiare, sua vitia non agnoscere, nec medelam quaerere: Quo modo aliquos nonnunquam mente abalienatos uidemus in saeuissimis morbis sanos sese iactare. Explicatus mihi hoc fortasse dicendum est, et dicam, praefatus ueniam, aut potius commiseratione implorata meae insaniae. Vixi profectò integro propemodum anno post meum à Tubinga discessum ita, vt neque Ebrietas quantum, et quām perniciosum esset malum expenderem, neque quanta mihi in debito dissoluendo difficultas esset obstitura reputarem: itaque neque huius multam rationem habui, et ab illo parùm attentè mihi caui. Accessit etiam hoc mali, quòd multò negligentius mea studia colui, quām uel poteram, uel debebam. Quae ut non omisi planè, tamen feci preciosissimi temporis occasionūmque multarum iacturam ingentem. Fuit, fuit, nisi omnia ignorō, ita in fatis meis, vt antè extrema omnia in me experirer, quam ad frugem peruenirem, imò vt antè rem, spem, consilium, adeoque famam etiam existimationēmque amitterem, quam verè vnquam ullum horum possedissem. Longum est dicere, quas eo tempore ad meam vitam rationes subduxerim, quae cogitauerim, quae sperauerim: hoc cogita, me seu phrenesi, seu mauis veterno laborauisse grauissimo, ac non

magis rationis meae fuisse compotem, quām id res ipsa testatum fecit. Postquām ego me
(uideo enim ita placere plerisque, vt omnes meas calamitates mihi soli imputent, ac sanè
morem his tantisper geram, fatebórque me fortunae meae fabrum, quod aiunt, fuisse,
dummodò cetera etiam nostra nobis ipsis per eosdem adscribere liceat, quae odio nos leuare,
veniámque et misericordiam impetrare possunt.) postquām me, inquam, et res meas eò loci
adduxi, vt non modo de re, quae nulla erat, sed de spe etiam, de fama, de existimatione, de
fauore et benevolentia eorum quib[us] hactenus me texeram, in periculum peruenissem,
tandémque DEVS illam ab animo meo caliginem remouisset, iámque me ipsum, quis, et ubi
essem, cognoscerem: tantum profectò nutum accepi, quantum accipere consentaneum erat
hominem ingenio liberali praeditum, qui uita turpiter acta omnem sibi emergendi ipse
rationem spémque praecidisset, qui se in ineluctabiles aerumnas praecipitasset, qui eam suo
nomini plagam imposuisset, quam sanare nullo modo posset. Quid quaeris? quòd non
desperauit penitus, quòd non Musas reliqui, et aliquò mendicatum, aut indigna ingenio meo
toleratum abiui, id certè DEO acceptum refero, qui suam misericordiam longè meis peccatis
maiores in me testatam fecit: secundum DEVM, praeter meipsum nemini. Nam ut ego te,
habebam autem praetereà ferè neminem, Wolfi humanissime, adire, aspicere, consilium aut
opem flagitare eo tempore ausus fuisse? qui tuam amicitiam, in quam me nullo meo merito
benignissimè receperas, contemerasset, tua de me paeonia proddissem, tuam de me
expectationem ad nihilum redigessem? Egóne tantorum mihi delictorum conscientia, tuum aut
aliorum de me benè meritorum conspectum pertulisset? quo ore, qua fronte id potuisse?
Noli existimare me unquām parum tuo in me amori tribuisse, neque omnino salubres tuas
increpationes ac repraehensiones, quas acerbissimas meritus eram, exhoruisse, sed conscientia
meorum peccatorum victimum, pudori manus dedisse. Restabat aliud nihil, quām vt patriam
relinquerem, ac me aliquò abderem, neque me hoc ipsum iam magnoperè consolabatur, quòd
fertur τὸ τεχνίον πᾶσα γαῖα τρέφειν, non enim tām viuere, quām ne uiuere quidem sine studijs
philosophicis cupiebam. Nunc mihi parumper consideres uelim, quib[us] solicitudinibus
intereà temporis excarnificatus, quib[us] angoribus afflictus, quibus curis confectus sim, qui
me metus terruerint, qui timores agitauerint, quae desperatio tentauerit. Primò omnium aes
alienum magnum, ipse non modò ab amicis pauper, et patronis, sed spe etiam, consiliōque
eram, inde non rei tantùm, sed famae quoque summum impendebat periculum. Reliqueram
librariam meam supellectilem Tubingae incustoditam, aut potiùs alijs commissam, Lupo,
quod dicitur, ouem, quòd speraueram me paucis interiectis septimanis eódem reuolaturum, ac
studia mea continuaturum. Ea verò inter summas meas miserias praecipua fuit, quòd in hunc
vsque diem libris meis carui, careóque, qui quales quales sunt, certè meis studijs erant satis
commodi, quod ego nunc sentio tantò magis, quantò diutius eis destitutus, aliorum
commodatò acceptis libris inhaerere coactus sum: Οἱ γὰρ κακοὶ γνώμαισι τὰγαθὸν χεροῦν
Ἐχοντες, οὐκ ἴσασι, πρὶν τις ἐκβάλῃ. Quid autem molestiae sit, quid miseriae, quid anxietatis,
singulis momentis nuncium expectare, qui aut debitum, cui soluendo non eram, exigeret, aut
rebus nominique meo, iam antè attritis, periculum nouum crearet, id verbis exequi non
possum. Et quanquam creditorum de me honorifica (vtinámque nunquam tanta fuisse.)
opinio, hactenus me mirificè tutata est, quòd de fide mea non dubitarent, sed, vt erat,
paupertatem morae causam existimarent: tamen si quisquam est mortalium, qui uetus
prouerbium rectè usurpauerit, is ego sum, qui singulis horis illum meum versiculum cum
gemitu recordarer:

Felix ante alios, alieno liber ab aere.

Iam si deplorare lubeat mihi meam calamitatem, quòd ab omni spe in studio philosophiae
progrediendi, in virum doctum euadendi, rem et gloriam parandi prorsus exclusus sum, non
mihi iustissimae queredae certè, sed uerba defutura sunt: Ἀλλ’ οὐ τις πρῆξις πέλεται κρυερόν
γόοιο. Quoniam enim rem eò redijsse planè perspicio, vt his quae hactenus didici, aut quae
pòst ipse mea opera, diligenti lectione ac solerti meditatione sum consecuturus, contentus
esse, hísque me alere et sustentare cogar, quando nemo patronus mihi reperiri potest, qui vel

minimis impendijs meos conatus prouehendos in posterūm putaret, siue ita sors mea hoc tulit, siue adeò de me et meis studijs desperatum est: Agedum, proieci omnem spem emergendi, consolor me exemplis multorum me praestantiorum hominum, quos eadem Fortunae iniquitas oppressit: Esto, ne sperare quidem libet iam, quod non licet: Valeant lectiones doctorum uirorum, valeant colloquia eruditorum, ualeant publica exercitia, valeat illa multa videndi descendique infelix cupiditas. καὶ τὰ μὲν οὖν προτέτυχθαι, ἔάσομεν ἄχνυμενοί περ. In hoc equidem, Wolfi φιλοξυλανδρότατε, incumbendum mihi uideo omni cura, studio, cogitationeque, vt à me miserrimum illud tandem quotidianarum, quib[us] conficior, sollicitudinem iugum excutiam, et animo libero ad ferendum id, quod video vitari non posse, accedam. Quòd si quem alium haberem, quem in consilium adhibere hac de re possem, libenter tibi profectò parcerem: nunc cùm videam diutius me illis tam diuturnis meis aerumnis ferendo non fore, méque illis vtcunque exonerandi rationem mediocriter tolerabilem inuenisse arbitrer, eam volui tecum communicare, quod mihi quam tibi molestius fore certò scio. Quòd ita meum malum, aeris inquam alieni onus, hactenus pressi, vt nemo ferè neque amicorum, neque reliquorum hominum quib[us] cum res mihi esset, id ex me resciret, certo consilio factum est, quanquam haud scio an inutili: Amicos onerare parte mearum curarum nolui, praetereà pudor me prohibuit. Caeteris si eam rem detexissem, perspiciebam in quem me contemptum essem adducturus, quòd plerique celerius quam par est, iudicant, et res, non etiam tempora rerum, causásque et occasiones expendunt. Itaque solus cum summa animi mei aegritudine, malum, cui nec ipse mederi poteram, ac uerebar ne hi etiam nollent, qui summo meo cum bono, sine vlo suo detrimento, ac officij uerius, quam beneficij in modum me leuare poterant, tectum, occultúmque habui, ipse si quid opis mihi adferre possem, omnes vias persecutus sum. Re igitur ipsa expertus sum, diuinitus hoc à sapientissimo poëta dictum: Τὸ ἐσλεύσσειν οἰκεῖα πάθη μηδενὸς παραπράξαντος μεγάλας ὁδύνας ὑποτείνει. Effeci profectò hoc industria mea, multóque sudore, vt aliquam certè partem aeris alieni mei dissoluerem, fidémque meam iam in dubium (.nec iniuria, fateor.) uocari coeptam, confirmarem: ídque ita tamen, vt ne quid adderem potius aliquid. Qua in re vnum mihi meum institutum, labórque vnum mediocriter profuit: quanquam enim eram in spem longè ampliorem erectus, tamen ea deiectus (.vide quae sit mea fortuna.) hoc ipsum gratissimum habui, aliquam mihi ad me liberandum stipem conferri: caeteri aliquot conatus, quib[us] idem tentaueram, ab re fuerunt, atque, vt suspicor, nonnihil hac ipsa de causa, quòd mihi nimia Αἰδώς, οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένω ἀνδρὶ πάρεσκεν. Iam si potuisse totu me vti, si animo mihi constituisse, ac non tam vehementibus continenter perturbationib[us] vexatus, distractúsque, saepè mei oblitus fuisse, saepè mearum rerum, (.ἀλλ' οὐ γὰρ, inquit illa apud Tragicum, οὐδ' ὅς ἂν βλαστῇ, μένει Νοῦς τοῖς κακῶς πράξασιν, ἀλλ' ἐξίσταται, dixítque verissimè, si quidem homines sumus.) fortassis iam nunc et me prorsus omni aere alieno exonerasse, et ita uiuerem, vt hominem his reb[us] quas ego tracto, neque tu ignoras, deditum oportet. Nunc tantis curarum aestib[us] agitatus, tam procul ab omni tranquillitate animi remotus, ita inter spem desperationémque iactatus, si quando (.non enim possum ire inficias.) ab officio deflexi, veniam, si ex meis me malis non extricaui, commiserationem iure, nisi fallor, mihi flagito: Qua qui me priuandum iudicant, parùm cogitare mihi videntur, quanta, quam multa, nec planè uulgaria hoc anno, dimidiatus ipse, et tot malis conflictatus, commentando, interpretando, legendo, meditandóque praestiterim: Quo aequius erat, omnes qui sibi Mecaenatum nomen assumunt, quiqüe meas miserias nossent, hanc mihi operam dare, vt suis me beneficijs, officijs, studijsque integritati meae uel tandem restituerent. Nisi quis adeò mihi iniquus est, qui me recuperatis meis libellis, liberato nomine, profligata infamia, redintegratis studijs, quietem animi aliquam adeptum, aliorum insuper meritis atque auxilijs obstrictum, opinatur deinceps non in hoc potissimum totis viribus elaboraturum, vt omnium de me expectationi abundè satisfaciam, vt optimam benefactorib[us] gratiam referam, vt honesta uita, industriáque in literis humaniorib[us] summa nihil antiquius habeam: Qui hactenus abiectus, neglectúsque, lacer, afflictus, egens, dubitans, aut desperans veriùs, nihílique praeter

paucorum, tuámque prae ceteris in me benevolentiam, ac meam incredibilem honestis disciplinis immoriendi cupiditatem, praesidij aduersus tot infortunia habens, tamen multos felicissimos, instructissimósque omnis generis ad optima studia adminiculis, tolerantia mea tot exanclatorum laborum, indefessóque discendi amore fultus anteuerterim, eáque elucubratus sim, quae testimonium de me ferre et debeant, et possint, qui paulatim suem illum exuerim, in quem non Circe me, sed Bacchus transformauerat. Ὡ βρόμιε, διά σε μυρίους ἔχω πόνους. Quem cum ego nouo mihi modo furtim animaduertam insidiari (.neque enim hostem habeo alium, qui me tanta contentione, tótque machinis oppugnet.) meósque aliquando moerores ac perturbationes cupere in suam rem conuertere: Profectò si parùm attentè hactenus praeuidi, si quid me tam varijs distractum curis fortè fefellit, (.Homo enim sum, et ex his vnum – οῖσιν ἐς ἄτην Ὁκύτατος κούφαισι θέει νόος ἀμπλακίησι.) spondeo me id in posterùm tantò maiori diligentia obseruaturum, quantò maius mihi à mea imprudentia periculum imminere intelligo. Potero autem haud dubiè exactius id facere, si animo mihi constem, qui certè hactenus inter tantas aegritudines fluctuans errare saepius, quam uoluerim, potuit. Verùm eminuerò, quando et miserias meas, et earum causas tibi exposui, verbosius forsitan, quam debui, aut uolui ipse, ita tamen vt minorem partem attigerim, accipe tandem, quam mecum rationem iniuierim, vt me in libertatem aliquo saltem pacto vindicem, vt me integratì qualicunque restituam, vt me coeptis meis laboribus alacrem, ac totum reddam: Vbi perceperis, iudica, mone, denique consule id quod te tuus in me summus amor iubebit. Dionis Historiam Romanam in manus sumpsi, vt de Graeca Latinam facerem, opus arduum sanè, ac fortassè maius etiam quam pro meis uiribus: Sed ego tantum meae industriae ingenióque tribuo, periculóque iam facto, videor me id mihi non temerè nec iniuria arrogare, posse me, si totus sim, ac non aliae ex alijs sollicitudines me interturbent, auertántque ab instituto, síque omnibus alijs rebus omissis hoc unum agam, vt Dionem Latinè loqui doceam, totum opus spacio dimidij anni ad umbilicum perducere. Intelligo eam rem meo Hero gratissimam futuram, nec immeritò quidem: Quam enim maiorem ab omnib[us] historiarum studiosis minori impendio suo, maiorique cum laude gratiam inire posset? Video eandem rem mihi quoque non parùm nominis laudísque allaturam. Sed video me Hercule hoc quoque, nisi composito prius Tübingeri meo negocio, tandemque et animo à continentि hac sollicitudine liberato, et mea supellectile ad me recepta, haud multum operaeprecij me nec in hoc, nec in alio vlo negocio facturum. Qua in re Herus meus Herwartus haud dubiè sine vlo suo damno me mirificè iuuare posset, ac mihi eo beneficio succurrere, quod ipsi exhibitu, quam mihi imploratu longè est facilius. Nam si mihi Tübingeram proficisci (id enim res meae multis modis requirunt, vt magnam infamiam, in quam me liudi nonnulli absentem coniectum volunt, praesentia mea aboleam, quanquam et aliás consultum mihi uidebatur, vt ibi explorarem, si quid fortè mihi DEVS occasionis obijceret ad professionem aliquam suo tempore aspirandi, vt mei memoriam iam antè corām certis doctoribus mihi benè cupientibus renouarem.) patronus meus copiam faceret, ac me viginti florenorum commodatione benignè iuuaret (.viaticum enim fortassis aliunde corraderem.) Xylandrum totum profectò suum efficeret. Dionem quidem eo quo dixi temporis spacio, si non maturius, absolutum vt haberet curarem, publicè autem apud omnes homines testarer, eius in me Magnificentiae hanc versionem, editionémque deberi, ipsi de summa pecuniae nihil periret. Neque enim aliud est quod peto, quam vt tantum in mea animi honestate ponat fiduciae, vt anticipato tempore (.quid autem hinc sentiret detrimenti?) miseria me leuaret, darétque mihi occasionem aliquod eius beneficium gratissima voce decantandi, quod tamen non re ipsa, sed vsu fructúque suo existimari oportet, vt magnum uideatur. Si sex mensium spacio Dionis translationem absoluo, quindecim aureos habeo stipendum meum: restant quinque, de quib[us] mihi satisfaciendum est in sequenti tempore, nisi pro nuncupatione tanti operis putet mihi honorem habendum. Quod cur non poscam, facit magnitudo mearum molestiarum, quib[us] ita premor, vt mutuò dari mihi viginti aureos malim hoc tempore, quàm donari re integra, ad id satietatis miseriarum sum redactus. Habes, Wolfi honoratissime, quid post infinitas cogitationes meis

rebus honestissimum et expeditissimum κρησφύγετον quasi inuenerim, ne vel mendicare, quod nolim, αἰσχύνομαι γὰρ ita, vt quiduis malim, vel diutius hoc malo conflictari cogar, quod periculose mihi fore satis multis ex signis deprehendo. Tu si putas impetrari hoc posse ab Hero meo, ac consilium esse vt petam, facies me certiore, aut potius ipse meam causam apud eum ages, miserisque pudori nostro ueniam dabis. Certè si impetravero, facile efficiam, ne malè collocatum hoc beneficium putet, sed gaudeat potius, exhibitam fuisse occasionem, qua et homini non indigno opitularetur citra suum damnum, et magnum sibi decus adiceret. Ἐκ μοισῶν ἀγαθὸς κλέος ἔρχεται ἀνθρώποισι. Sin, quod ipse <ma>gnoperè vereor, tu quoque iudicabis rationem eum meae sa<luti> non habiturum, (.quoniam debebam fortassis commendati<or> esse, quam quem perditum vellet.) neque meos labores studiū<mque> ipsius ornandi magni facturum: Te ego, Wolfi humani<ssime,> per tuam ipsius uirtutem atque doctrinam, tuūmque in me <ani>mum, quem semper cognoui optimum, oro, obtestórque, si quam aliam rationem medendi morbi mei perspicis, eam mihi ap<eri> ac salutem meam curae tibi habe. Mihi quidem certum est aut hac quam dixi ratione eam summam pecuniae quamprimum confidere, aut alio modo tentare, si quis meum infortunium miseratus reperiri possit, qui me saluum sine suo detimento, magnaque sua cum laude reddere uelit: aut certè proiecta verecundia honestum quoddam mendicationis genus tantisper vsurpare me necessitas coget, dum meas res tranquilliori in statu collocem, benefactorib[us]que meis gratitudinem omnib[us] meritis parem ostendam. Omnipotens autem malim et totum Dioni vertendo me dedere, et Herwarto, qui meum ingenium et voluntatem debet iam perspectam habere, incolumitatem meam, gratiāsque pro summo merito debere, quam aliquos Mecaenates quaerere, quos tamen mihi, si extrema eò adigat necessitas, defuturos nolim ominari. Tu autem, Wolfi optime, tanto facilius quid statuendum sit, quam ego, videbis, quod non modò prudentia me longè praecedis, sed quod animus tuus minus meo perturbatus in rem hanc intuebitur, cùm alijs facilius sit alij, quam sibi benè consulere. Habes non modò institutum meum, sed quasi commentarium etiam quoddam, rationēsque eius nonnihil uberius tibi exhibitas, vt si videbitur, easdem cum alijs quoque bonis uiris, qui me aliquem esse volunt, per occasiones communicare possis. Etenim meae res ea sunt conditione, vt cupiam omnib[us] bonis esse quam maximè commendatus, omnium praesidio indigeam, vnde fit, vt velim plurimos sincero animo praeditos haec legere. Tu et facies, et consules haud dubiè id, quod intelliges meis rebus fore commodissimum. Ego autem et libenter tuam sententiam sequar, et aliquando curabo, vt pietatem in te meam non amici tantum nostri, sed omnes homines, maleuoli etiam, summam atque immortalem agnoscant. VALE. Ad .V. Kl. Decemb[ris] Anno etc. 56. Augustae.